

Vladimir Vasiljev
AŠMENYS
Fantastinis romanas

Ten, kur dangų remia aukšti kalnai,
ten, kur tvyro amžinoji žiema ir
speigas, paslėptas neregėtas lobis.
Vikingai mano, kad tai varno Muniro
Skrynja, pečenegai įsitikinę, kad tai
Stebuklinga Dėžė, o urusų gentis - jog
ten paslėptos Magiškos Knygos.

Trys kariaunos pasiryžo užgrobti šį
neregėtą lobį. Žygiavo jos per
užkeiktus miškus, užkerėtas dykumas,
draskė juodųjų raganių burtų
žabangus, paskleistus net
KITUOSE PASAULIUOSE.

Tik saujelė narsuolių pasiekė tikslą...

Iš rusų kalbos vertė NIDA JAKUBAUSKAITĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
361 tomas. Serija įkurta 1990m.

Владимир Васильев - КЛИНКИ
Москва, АСТ, 2002

Copyright © by Vladimir Vasiljev, 2000

Cover art copyright © Ken Kelly, 1990

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2006

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

I dalis

VALDOVO KO RUBINAI

PROLOGAS

Pavasaris kopė į kalnus lėtai, bet nenumaldomai. Slėniuose jau žaliavo jauna žolytė, priekalnėse ką tik nutirpo sniegas, apnuogindamas garuojančią, juodą kaip jaunaties naktis, žemę, o kiek aukščiau dar užavo ledinės vėtros. Nelemta buvo pavasariui užkopti į pačias viršūnes - ten sniegas niekadosis nenutirps. Bet kasmet jis iš paskutiniųjų stengdavosi užkopti kuo aukščiau. Slėniuose jau virė gyvenimas, o dantytas kalnų viršūnes tebegaubė didinga žiemos tyła.

Tik arai žinojo šitą, besparniams padarams nepasiekiamą, vietą kalnuose - lygią kvadratinę aikštelę pačioje aukšto kalno viršūnėje, kur karaliauja tik vėjas bastūnas. Nedidelė stačiakampė dėžė, pusiau prasmegusi į suledėjusią žemę, murzinai pilka, be jokių iškilimų ar įdubimų, sustingusi ir negyva. Arai jos nė kiek nebijojo ir dažnai ilsėdavosi ant jos šilto paviršiaus. Šilto ir gyvo tarp amžinųjų ledynų.

Bet dėžė nebuvo vien bežadis luitas. Ten, vi-
duje, gyveno laikmatis, skaičiuojantis minutes
ir valandas, dienas ir šimtmečius. Ir kai atei-
davo laikas, jis pasiūsdavo sudėtingą ir galin-
gą telepatinį impulsą - vieną kartą per tūk-
stantį metų. O po to laukdavo atsakymo. Ir ne-
sulaukęs užmigdavo dar tūkstančiui metų, kad
laikui atėjus vėl pasiųstų į pasaulį pratisą ūk-
telėjimą - pakvietimą prabudusiam ir stiprė-
jančiam protui.

Šešiolika kartų į impulsą niekas neatsiliepė.
Tiesa, paskutinį sykį pasigirdo silpnas ir neaiš-
kus šnabždesys, bet jo dar nebuvo galima lai-
kyti tikru atsakymu.

Kai saulės kraštas palietė horizontą ir virš
slėnio pakibo vakaro sutemos, paskutinis
laikmačio registras peršoko prie nulio ir į erd-
vę nuskriejo dar vienas, jau septynioliktas,
impulsas.

Šį kartą jis buvo išgirstas ir suprastas. Aidas
atskriejo iš trijų pusių, vos pusės sekundės
intervalu. Dėžė užfiksavo kryptis, įvertino at-
stumus, paėmė matricinius aido atspaudus ir
nurimo laukdama tolimesnių signalų.

Tai, dėl ko ji čia stovėjo, prasideda.

1. ŽENKLAS

Buvo likę dar apie porą valandų kelio, kai Višena nusprendė pailsėti ir suvalgyti likusią mėsą. Miškas niūriai stūksojo palei taką, šakos virš galvos pynėsi žaliu neperžvelgiamu skliautu, bet Višena seniai jau priprato prie to nuolatinio spaudimo. Mažai atsirasdavo šiame krašte narsuolių, kurie ryžtųsi vieni pereiti Juodynę - milžinišką girią, apie kurią jau nuo žilos senovės sklido negera šlovė. Višena vis dėlto ryžosi eiti, nes pakeleivių neatsirado, o neatsiliepti į Boromiro pakvietimą jis negalėjo. Ketvirtą dieną jis matavo žingsniais vienintelį taką per Juodynę, baidydamas žvėris ir piktašias dvasias, bet kol kas jo niekas nelietė. Tiesa, praėjusią naktį kažkas ilgai slankiojo aplink laužą, Višena aiškiai matė tamsų siluetą ir dvi žėrinčias raudonas akis. Teko išsitraukti kalaviją ir du užkerėti smaragdai ant rankenos nuvijo TĄ. Kas toks buvo TAS, Višena taip ir nesuprato. Per stambus, kad būtų vilkolakis, ir per tylus, kad būtų vampyras. Bet Višena galvos sau nelaužė - maža kokios tamsiosios dvasios bastosi po Juodynę?

Laužą kurti nebuvo prasmės - jis norėjo atsikvėpti ir užkąsti, kad dar šiandien suspėtų pas

Boromirą. Nugara atsirėmęs į seną pušį, Višena kramtė vytintą mėsą, markstėsi ir galvą užvertęs žiūrėjo, kaip saulės spinduliai smelkiasi pro medžių šakas. Retkarčiais jis pasisemdavo rieškučias šalto, skaidraus kaip kalnų krištolas vandens iš čia pat čiurlenančio šaltinio.

Ėjo Višena į Andogą - didelę gyvenvietę, stovinčią ant ramios ir neplačios to paties pavadinimo upės kranto. Jam jau du kartus teko ten lankytis - pas Boromirą prieš Šiaurės Žygį ir Gelstančių Lapų šventėje. Boromirui, matyt, krito į akį vikrus ir bebaimis karys pietietis, nes toli gražu ne visi Šiaurės Žygio karžygiai buvo pakviesti į tą garsiąją šventę. O Višeną pakvietė, pasitiko su džiaugsmu ir pagarba. Dabar, po trejų metų, Višena gavo žinią - mažą varinį peiliuką. Ant kriaunų galima buvo įžiūrėti drožinėjamą - tik du žodžius: "Tavęs reikia". Višena mąstė neilgai. Makštų nebuvo, o tai reikė, kad kalavijo užmiršti jokių būdu negalima. Rytą jis jau leidosi į kelią. Ką sumąstė Boromiras, Višena dar net neįsivaizdavo. Bet tikrai ne didelį žygį. Greičiausiai. Prieš Šiaurės Žygį apie jį žinojo ir Loida, ir Tialšinas, ir visi aplinkiniai kaimai. Dabar niekas iš viso nieko nežinojo. Višena numanė, kad Boromiras ruo-

šiasi kažkokiam dideliam darbui, bet pirmiausia nusprendė sukviesti pačius ištikimiausius žmones ir pasitarti su jais. Pavasaris dar tik prasidėjo ir laiko iki šalčių liko per akis, kad nukeliautum net iki Šiaurės vandenų.

Strėlė, paleista iš tankmės, susmigo į medį, į kurį buvo atsirėmęs Višena. Jis akimirksniu griuvo ant žemės ir nuropojo už medžio - anksčiau, negu strėlė sudūzgė į smigusį į pušies kamieną. Į paleistos templės garsą Višena visada spėdavo sureaguoti anksčiau, negu strėlė pasiekdavo taikinį.

Kitoje šaltinio pusėje nekrustelėjo nė viena šakelė. Šaulys slėpėsi. Bet jis tikrai arba stovėjo stačias, arba klūpojo - gulėdamas juk iš lanko nepašaudysi, o Višena gulėjo. Anksčiau ar vėliau šaulys sujudės ir išsiduos, o Višena galėjo gulėti nors ir iki ryto.

Tamos padarai ginklų nenaudoja. Šį kartą ji tikrai persekioja žmonės.

Laukė Višena ilgai. Gretimoje pušyje šaižiai klykavo miško paukštis ir nerūpestingai laigė voverės, per upelį gremėzdiškai perbrido didžiulis senas šernas vienišius - jis nepatenkintas kriuksėjo ir dėbčiojo į tą pusę, kur slėpėsi Višena, kurį girios galiūnas seniai jau buvo suuodęs, o va į šaulį žvėrys nekreipė jokio

dėmesio. Kai kitame krante sušnarėjo krūmai, Višena įsitempė. Bet ten buvo tik stirna. Ir tada jis suprato, kad priešininko brūzgynuose jau seniai nėra. Bet kaip jis sugebėjo pasprukti? Višena palaukė dar truputį, tyliai atsikėlė. Pastovėjo dar ir išėjo iš už pušies. Tuščia... Pašnairavo žemyn, į strėlę. Strėlės nebuvo. Višena priklaupė ant vieno kelio ir gerai įsižiūrėjo. Neliko net ženkle ant žievės. Burtai?

Jis paniuro. Kažkas tikrai nenori, kad jis nueitų į Andogą.

“Pažiūrėsim!” - nusprendė Višena, ryžtingai nosisuko ir nužygiavo taku tolyn nuo upelio, kramtydamas paskutinę mėsos juostą. Kol jis laukė, saulė spėjo nusiristi beveik iki horizonto, Višena per medžius to nematė, bet jautė ir žinojo: kad iki tamsos suspėtų į kaimą, skubėti reikia kone bėgte.

Višena taip ir padarė. Nutrintų odinių batų padai mynė minkštą pernykščių spyglių kilimą. Kvėpavo jis giliai ir lygiai, per tris žingsnius įkvėpdamas, per kitus tris - iškvėpdamas.

Ir staiga Višena pajuto dar kažkieno kvėpavimą ir tylų trepsėjimą. Tai jau pradėjo atrodyti kaip rimtas bandymas jį sustabdyti. Kas ten, už nugaros?

Višena puolė į šalį ir be garso nėrė į krūmus. Bet takas liko tuščias, nors laukė jis gana ilgai. Laikas ėjo, saulė jau visai leidosi, o Andoga tebebuvo taip pat toli kaip ir prieš dvi valandas. Višena nepatenkintas susiraukė. Tas kažkas jo neliečia - jį tiesiog gąsdina. Ir jis laukia čia, kai jam reikėtų eiti. Gudriai sugalvota!

Kairėje takas staiga suko ir už kokių šimto žingsnių jau dingo iš akių. Dešinėje, iš kur jis atėjo, takas buvo tiesus ir tuščias.

Višena įsiklausė ir, neišgirdęs nieko, išskyrus įprastą miško klegesį, atsargiai žengė tiesiai per mišką, tikėdamasis išeiti į taką toliau, toje vietoje, kur jis suko. Medžiai tučtuojau užstojo taką, bet Višena neatkreipė į tai dėmesio, nes praėti pro šalį tiesiog negalėjo - pabandyk apeiti vandenį, kirsdamas salą!

Po kokių trijų šimtų žingsnių Višena tyliai susikeikė ir pradėjo sukti dešiniau. Klaidžiojo jis ilgai, gerą pusvalandį, bet tako taip ir nerado. Saulė jau nusileido; pamažu pradėjo temti.

"Įviliojo!" - sugriežė dantimis Višena. Jis pasigailėjo prisiminęs, kaip keikėsi ir minėjo nelabąjį, kai pametė taką. Kiek jau sykių kartojo jam išmintingi žmonės: "Neminėk nelabojo niekada. Jį tik pašauksi, o jis jau ir čia!"

Ir tarsi atsiliepdamas į jo mintį visai šalia nus-
skambėjo pasityčiojantis kikenimas. Višena
irgi paniekinamai perkreipė lūpas ir demonst-
ratyviai išsitraukė kalaviją - tegu pajunta si-
dabrą, jiems į naudą. Kikenimas nutrūko, lyg
priešaky kažkas būtų paspringęs. Atsakymo
ilgai laukti nereikėjo - už maždaug penkiasde-
šimties žingsnių Višena pamatė arklio kaukolę
- vėjo ir laiko išbalinta, ji šiepėsi keliauninkui,
traukė tuščiomis, juoduojančiomis akiduobė-
mis. Višena nerodydamas nerimo apėjo ją ratu
- žinojo, kad peržengti negalima - apsidairė,
neskubėdamas nusikirto jauną drebulę, nu-
smailino ją. "Išgraužkit!" - piktdžiugiškai pa-
galvojo jis ir, užsimetęs ant peties kuolą, nu-
žygiavo ta kryptimi, kur turėjo būti Andoga.
Laikas bėgo, temo vis labiau, o jo daugiau nie-
kas neužkabinėjo. Tai kėlė nerimą. Višena ste-
bėjosi ir vis dairėsi, akimis naršydamas po
brūzgynus. Ir staiga išėjo į pelkės pakraštį -
miškas baigėsi staiga, lyg statmena siena,
priešaky geltonavo samanų, kai ne kur pa-
margintos tamsiai žaliuojančiais mėlynių krū-
meliais. Prie horizonto vėl juodavo miškas.

Vakare pelkėn nebūtų lindęs net savižudis, o
Višenai reikėjo į Andogą. Todėl jis nususuko ir
žengė atgal, manydamas, kad geriau jau miš-

ko nelabieji negu tie pelkiniai. Vos tik medžių siena susiglaudė jam už nugaros, Višena pamatė taką, vedantį pro pelkę. Apsidžiaugęs krenkštelėjo. Takas vingiavo į samanynų gilumą ir tartum šaukė: "Ko čia dabar sustojai? Eikš!" Višena niūriai apžiūrėjo viską, murmeldamas: "Oi tu, pelke-kemsyne, raistesamanyne, liūne-akivare... kas tavęs nežino!" Į pelkę jis kaip gyvas nebuvo kojos įkėlęs ir nesiruošė laužyti šitos senos geros tradicijos. Galų gale pareiškė: "O jūs išgraužkit!" - ir atsisėdo čia pat ant kelmo pamiškėje.

Kad į Andogą šiandien jau nesuspės, Višena susitaikė. O iki rytojaus jis ištvers, ne pirmiena. Visų pirma jis nusikirto du medelius, paguldė juos kryžmai ir susikūrė lauželį. Ugnies bijo visi - ir žvėrys, ir nelabieji.

Sutemo ir virš pasaulio pakibo žvaigždės. Pelkėje choru kurkė varlės, ore kaip tylūs šešėliai sušmėsčiojo šikšnosparniai. Višena atsisėdo prie laužo ir atsiduso - jis juk taip svajojo šiąnakt išsimiegoti pas Boromirą, bet, matyt, nelemta. O Boromiras irgi turbūt galvoja apie jį - spėlioja, kur jis dingo, kodėl neatėjo, juk būtų jau laikas pasirodyti. Įdomu, o ką dar jis pasišaukė, be Višenos? Tikriausiai Bogradą ir Tikšą. Gal Slavutą arba Omutą. O dar? Ne ma-

Žiau kaip dešimt vyrų turėtų surinkti. Ką gi ten sumastė Boromiras Nepasėda? Višena buvo girdėjęs, kad Perkumezio gyventojai skundėsi kažkokiais neramumais, bet smulkmenų nežinojo - kur Perkumezis, o kur Požara! Požara iš viso nuo visų kelių nuošaly, Višena ten todėl ir žiemojo. Naujienos tas vietas pasiekdavo pavėluotai. O vakaruose, kur Perkumezis, visada neramu. Boromiras visai galėjo ten atgriūti su savo narsiąja kariauna. Bet ar verta buvo dėl to kviesti Višeną, žiemojusį Požaroje?

Varlės nutilo iš karto, kaip pagal komandą, ir Višena tyliai patraukė iš makščių kalaviją. Jis tvirtai žinojo - jeigu nesiblaškysi ir nerodysi baimės, sutriks net patys įžūliausi nelabieji ir vilkolakiai, o jau smulkesni kipšai iš viso išsilakstys kas kur.

Stojo tyla, šturpi tyla, net vėjas kažkodėl staiga nurimo. Višena neryžtingai apsidairė - jis suvokė, kad nebemato net chaotiško šikšnosparnių blaškymosi, nors jų paprastai būdavo kaip žvaigždžių danguje giedrą jaunaties naktį. Kurį laiką Višena sėdėjo spengiančioje tyloje, po to išgirdo tylų, bet galingą, sparnų skrodžiamo oro šniokštimą. Sparnai turėjo būti milžiniški! Dangaus fone greitai šmėstelėjo ir siluetas - didžiulis šikšnosparnis skrido tiesiai į

laužą. Tuo pat metu Višena pajuto sunkų ultragarso bangų slėgimą. Sulaukęs vienos iš tų bangų jis atstatė priešais ją kalaviją - tegu tas padaras žino, kas jo laukia, kad ir kas jis toks būtų!

Greitai šešėlis šmėstelėjo virš galvos, perliedamas standžiomis vėjo srovėmis, pakilo aukščiau ir vėl smigo prie Višenos. Šalia laužo kažkas nukrito, beveik be garso, bet Višena pamatė ir išgirdo.

Du milžiniški sparnai išsiskleidė, akimirkai sustingo, uždengdami žvaigždes, ir staiga *ta būtybė* subyrėjo į kelis šimtus paprastų šikšnosparnių. Pulkas akimirksniu išsisklaidė; beveik tučtuoju Višena išgirdo pirmą nedrąsų ir vienišą varlės kurktelėjimą.

Ir viskas baigėsi. Jis vėl atsidūrė paprastoje laukymėje, kur pilna žvėrių, o piktųjų dvasių - nė kvapo. Kol kas.

Iki aušros Višenos niekas neužkabinėjo, bet jis vis tiek nesumerkė akių. Prie dovanos iš aukštybių taip pat nėjo, nors aiškiai matė ją laužo šviesoje. Paryčiais Višena pastebėjo, kaip labai aukštai danguje kažkas praskrido - gal paukščių pulkas, o gal ir ragana. Į laužą tas skraiduolis dėmesio neatkreipė....